

Lausunto valtiovarainministeriölle selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

512/02.05.01/2014

Kunnanhallitus § 143

Valmistelija
(hj):

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö:

"Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Järjestelmän kannustavuutta parannetaan. Hallitusohjelman mukaan uudistuksen tavoitteena on, että perusopetuksen rahoitus jatkossa perustuisi nykyistä enemmän perusopetuksen toimintaympäristöä kuvaaviin indikaattoreihin, esimerkiksi kunnan maahanmuuttajien väestöosuuteen, aikuisväestön koulutustasoon sekä työttömyysasteeseen.

Hallitusohjelman mukaan kuntauudistusta ohjaavassa lainsäädännössä otetaan käyttöön kuntauudistusta edistäviä välineitä. Tavoitteena on muun muassa poistaa lainsäädännöstä sekä kuntatalouden rahoitusjärjestelmästä kuntaliitoksia vaikeuttavia tekijöitä.

Valtiovarainministeriön asettaman selvitysmiehen toimeksiannon mukaan valtionosuusperusteiden uudistamisessa tuli tarkastella muun muassa perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa. Tavoitteeksi asetettiin uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelmassa linjatulla tavalla siten, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2015 alusta.

Lähtökohtana on, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjako ei muutu valtionosuusuudistuksen johdosta.

Valtiovarainministeriön asettama selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista keväästä 2012 alkaen. Hän julkisti alustavat uudistuslinjauksensa helmikuussa 2013. Seuraavana vaiheena valtiovarainministeriö lähetti 17.12.2013 kunnille kommentoitavaksi selvitysmiehen tarkennetut uudistusesitykset ja kriteerit kuntakohtaisine laskelmineen. Kunnilta pyydettiin lausuntoa mm. laskentakriteerien määrästä ja sisällöstä, siirtymäkauden pituudesta ja ylipäättään järjestelmäuudistuksen tarpeesta.

Selvitysmies on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaisesti hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistettavaksi. Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaiku-

tuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntokierroksen aikana.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- muiden kriteerien painoihin
- määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- siirtymätasauksen kestoon ja porrastukseen"

Uusimpien laskelmien mukaan Mynämäen kunta menettää uudessa järjestelmässä peruspalvelujen valtionosuutta noin 860.000 euroa vuoden 2014 valtionosuuteen verrattuna.

Kunnanhallitus antoi 13.1.2014 § 25 lausunnon selvitysmiehen alustavasta esityksestä.

Esityslistan mukana lähetetään:

- luonnos hallituksen esitykseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamiseksi
- yhteenvetomuistio kuntien kommenteista selvitysmiehen alustavasta esityksestä kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi
- kuntakohtaiset ja kuntatyyppittaiset laskelmat vuoden 2014 tasossa
- VATTin raportti ikärakenteen huomioimiseksi päivähoidon sekä esi- ja perusopetuksen huomioimisen osalta

Lisätietoja:

Kunnanjohtaja Seija Österberg, puh. (02) 4376 620
Hallintojohtaja Marja Kärkkäinen, puh. (02) 4376 770

Ehdotus

(kj):

Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta seuraavaa:

Varsinais-Suomi ja Turun seutu menettävät paljon valtionosuuksia suhteessa aikaisempaan erityisesti siitä syystä, että uudistusesityksessä ikärakennetta painotetaan aiempaa vähemmän ja sairastavuutta puolestaan enemmän arvioitaessa kuntakohtaisten valtionosuuden suuruutta. Painotusten muutokset tulevat aiheuttamaan eräille kunnille huomattavia ongelmia, kun voimavaroja kohdennetaan eri ikäryhmien palveluille.

Ikääntyminen lisää kuntien sosiaali- ja terveystenonja kiistatta. Ikääntyminen jo sinänsä altistaa pitkäaikaissairauksiin ja sairauksien hoito on puhtaasti korjaavaa työtä, ei ennaltaehkäisevää. Lisäksi toimintakykyä ylläpitävä ja sairauksia ennaltaehkäisevä työ ovat myös

keskeinen osa nykyaikaisia peruspalveluita. Valtionosuusjärjestelmään tulisi sisällyttää kriteeri, joka huomioi kuntien vastuulla olevan ennaltaehkäisevän työn kustannukset esim. terveydenhuollossa, vanhusten palveluissa ja sosiaalitoimessa.

Valtionosuusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta rakenteellisena ongelmana on se, että toisen asteen koulutusta ei ole otettu mukaan uudistukseen, vaikka se alun perin oli selvitysmiehen tavoitteena. Mynämäen kunnan mielestä uudistusta tulee jatkaa välittömästi, jotta myös toisen asteen koulutuksen valtionosuudet tulevat mukaan kokonaisuuteen.

Ammattikorkeakoulujen rahoituksen siirtäminen valtiolle ei saa vaikuttaa peruspalvelujen valtionosuutta alentavasti, vaan vähennys on toteutettava kokonaan opetus ja kulttuuriministeriön osuudesta. Verotulojen tasauksessa on huomioitava kaikki verotulot, joten myös kiinteistöverot on otettava huomioon tasausta laskettaessa.

Siirtymätasauksen kesto (5 vuotta) ja porrastus ovat minimivaatimuksia siirtymäajalle näin merkittävässä muutoksessa.

Päätös:

Esittelijä täydensi kokouksessa päätösehdotustaan siten, että valtion kunnille asettamien lisätehtävien kustannukset tulee ottaa kokonaisuudessaan huomioon valtionosuuksia määriteltäessä.

Kunnanhallitus hyväksyi esittelijän kokouksessa täydentämän päätösehdotuksen yksimielisesti.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Mynämäessä 10.4.2014

Marja Kärkkäinen
pöytäkirjanpitäjä